

Miroslav Rohel

POVĚST O JAKUBÍNSKÉM POKLADU

I.

Bylo jaro, stromům se začínaly nalévat pupeny, přestože ještě tu a tam ležely zbytky sněhu po tuhé zimě, jaká každoročně na vysočině bývá.

Jednoho rána. Když už sluníčko začínalo hřát, zaklepal na bránu žirovnického zámku urostlý mladík. Jeho oděv svědčil o tom, že nepatří mezi chudáky a tak sluha, který mu otevřel docela uctivě pravil. Co si žádáš pane? Chci mluvit s tvým pánem, pravil mladík a nabídnou mu své služby. Sluha odešel a za chvíli se vrátil se slovy: pojd' pan Diviš tě

přijme, Mladík, říkejme mu Daniel, šel za sluhou po širokém schodišti až přišli do velkého pokoje, kde za těžkým dubovým stolem seděl starší muž tvrdých rysů, ale vlídné tváře. Co si přeješ, sluha říkal, že chceš službu. Jak se jmenuješ? Mé jméno je Rohel pane, řekl Daniel a uctivě se uklonil. Rohel, Rohel to je divné jméno, takové jsem ještě neslyšel a odkud jsi? Přicházím ze slezské země, kam moje rodina přišla s králem Wladislavem a postavila si statek na pozemku králem přiděleným. Statek v této krajině však naši rodinu nedokázal uživit a tak jsem se vydal do světa hledat službu tak, jako to již přede mnou učinilo několik mých bratrů.

Pán si Daniela prohlížel, poslouchal jeho příběh a nakonec pravil. Chci ti věřit, ale co vlastně umíš? Jsem mlynář a za práci vzít umím. Dobře, zaměstnám tě. Na

severním okraji mého panství je ves Jakubín, je tam osmnáct selských gruntů, ale chybí tam mlýn. Dám ti tam u potoka pozemek a kus pole, nějaké peníze do začátku a když do dvou let tam bude mlýn mlet, odpustím ti peníze, osvobodím tě od roboty, budeš svobodným mlynářem a daně mi budeš platit z výdělku, jak je zvykem. Děkuji ti pane a slibuji, že se vynasnažím, abys byl se mnou spokojen.

II.

Druhý den hned ráno byl Daniel už v Jakubíně. Určené místo bylo na kraji vsi v pěkném údolí kudy protékal potok uprostřed louky, cesta do vsi byla hned vedle a nad ní les plný krásných stromů. Teprve teď si Daniel uvědomil, jak velký úkol si vzal na sebe. Nu což, není čas čekat a pustil se do práce. Postavil si malý

přístřešek, aby měl kde přespat, vyměřil základy stavení a začal kopat. V poledne se za ním přišel podívat rychtář, pochválil ho, kolik práce už udělal a slíbil, pokud bude potřeba pomoci s těžkou prací, aby přišel, že mu sedláci pomohou. Budeme rádi, že tu bude mlýn, moc nám tu chyběl, tak pracuj a odešel.

Práce šla Danielovi od ruky a za pár dní už bylo vidět, jak stavení bude vypadat. Místní se občas na něho přišli podívat a když viděli, jak stavba přibývá, přišli i pomoci. Dny ubíhaly, Daniel pracoval do úmoru, aby stihl dát mlýn pod střechu do zimy. Potom si snad trochu odpočinu, utěšoval se, když mu pot stékal po celém těle. Koncem listopadu přišel první sníh, ale ten už padal na střechu toho pěkného stavení. Daniel ale v usilovné práci nepolevil. Musím ještě dodělat sklep, než zamrzne a pracoval i v noci při svitu

měsíce a nebo loučí, které si udělal v létě do zásoby. Jednoho večera krásně svítil měsíc, Daniel ještě kopal ve sklepě a najednou se zatáhlo. Musím ještě tenhle kus vykopat, řekl a rozsvítil louč. Párkrát kopl a najednou motykou narazil na něco, co mělo úplně jiný zvuk, než byl zvyklý. Vzal lopatu, odhrábl vykopanou hlínu a vidí, že v zemi je džbán. Ten bude dobrý na vodu pravil a vytáhl ho ven z hlíny. Džbán byl pěkný, neporušený na rozdíl od jiných hliněných střeptů, kterých zde bylo spousta, asi v minulosti vyházených. Když otevřel víko džbánu, zůstal jako opařený. Ve světle louče se blýskaly stříbrné i zlaté peníze, kterými byl džbán naplněn. Když se Daniel vzpamatoval z toho překvapení, pokřižoval se se slovy, Bože, ať mi ty peníze jsou k užitku a ne ke zkáze.

Tu noc nemohl dlouho usnout. Druhý den hned brzy ráno udělal v koutě sklepa skrýš, do ní dal džbán, přikryl jí velkým plochým kamenem a sklep zavřel na závoru.

Zima naštěstí nebyla moc dlouhá a když bylo po žních, byl mlýn hotov. S první fúrou obilí přijel rychtář a byl velmi spokojen s kvalitou mouky. Brzy začali jezdit sedláci z širokého okolí a protože Daniel sám už na to nestačil, zaměstnal i několik mlečů. Přijel se podívat i pan Diviš, pochválil Daniela se slovy. Svůj slib jsi splnil i já svůj dodržím. Ode dneška jsi ty i tvé potomstvo svobodní lidé a toto místo se bude jmenovat Rohlův mlýn.

III.

Nastala dobrá léta. Mlýn klapal, denně přijížděly vozy s obilím a Daniel se stal váženým Panem otcem, jak mu všichni říkali. Sedláci k němu jezdili i z daleka, protože věděli, že mlynář je poctivý člověk a nikoho neošidí. Uběhlo pár let a Daniel se oženil. To byla ve mlýně i v Jakubíně velká sláva. Pozváni byli sousedé z širokého okolí a několik dní se nemlelo. Po svatbě se však začalo šuškat, že mlynář musí mít ve sklepě schován nějaký poklad, protože tam nikoho nepustí a do sklepa chodí jen sám. Zlé jazyky neumlčíš a tak se záhada mlýnského sklepa probírala v nejedné hospodě, ale většina lidí se tomu smála.

Po roce se mlynáři narodil synek a dostal jméno Martin. To bylo opět slávy.

Zdalo se, že štěstí se vysypalo velkou hromadou na mlýn. Ale jak se říká, neštěstí nechodí po horách, ale po lidech. Žirovnické panství dostalo nového pána. Pan Albrecht byl už postarší, rozšafný muž a zdálo se, že život půjde dál v dobrém. Neštěstím byl ale jeho jediný syn Kryštof. Tento budoucí následník pana Albrechta vedl rozmařilý život. Se svými kumpány jezdil po kraji, vyhledával všemožnou zábavu, která většinou končila spory i rvačkami. Marně mu pan Albrecht domlouval, všechny domluvy byly marné. Takto vedený život ale také něco stál a zámecká pokladna nebyla bezedná. Jednou při takové pitce, kde víno teklo proudem, hostinský se raději schoval, aby Kryštofova zlost se neobrátila proti němu, řekl jeden z jeho kumpánů: ty nemáš peníze, tak si pro ně dojed' k jakobínskému mlýnáři a seber mu ten poklad, který má ve sklepě. Do Kryštofa

jakoby vjel blesk. Bouchl do stolu a křikl – jedeme!

Bylo krátce po půlnoci, když rozjařená tlupa dorazila ke mlýnu, Bušením na vrata a křikem probudila mlynáře, který rozespalý šel otevřít. Když viděl, koho má před sebou, uklonil se a zeptal se, co si pán přeje? Otevři sklep a vydej mi ten tvůj poklad, zakřičel Kryštof. Ale pane, to co mám ve sklepě je pouze moje a ty nemáš právo svobodnému člověku něco brát. Právo, jaké právo uхни a už se dral se svými kumpány do stavení. Mlynář se bránil a v zápalu boje poranil Kryštofovi ruku. Byl ale sám a tak ho ta tlupa opilých kamarádů brzy přemohla a svázala. Sklep ale sami nedokázali otevřít a mlynář odmítal prozradit tajemství závory. Kryštof celý zběsilý najednou křikl na jednoho z tlupy. Přineskluka! Kryštof popadl vyděšeného a plačícího malého

Martina a chystal se s ním uhodit do sklepních dveří. Zadrž pane, dám ti vše, co budeš chtít! S těmito slovy otevřel Daniel dveře. Tlupa se vrhla do sklepa a pobrala vše co mohla, včetně džbánu s penězi. S uloupenou kořistí a svázaným Danielem odjeli do zámku. Daniela dali do vězení a radili se co dál. Bouřil se proti vrchnosti, vztáhl na tebe ruku a zranil tě. Na to je jediný trest – poprava. Druhý den přivezli z Hradce kata s tím, že rozsudek bude neprodleně vykonán. Vyvedli Daniela z vězení a sluha mu přečetl rozsudek:

„Za to, že ses odepřel poslušnost pánu, vztáhl na něho ruku a zranil ho, budeš stát.“

Katovi pacholci položili Daniela na špalek, ale kat řekl Kryštofovi. Každý sebevětší zločinec má před popravou právo vyslovit poslední přání. Kryštof se obrátil k Danielovi a řekl: „Chceš něco?“

Daniel zvedl hlavu a zvolal: „Proklínám tě pane za toto bezpráví, do roka přijdeš i ty o hlavu a nebudeš mít ani po smrti klid, dokud tě nevysvobodí čistá duše.“ Kryštof už na nic nečekal, mávl na kata a Danielova hlava se skutálela z popravčího lešení.

IV.

Zpráva o popravě se brzy roznesla po celé Žirovnici a širokém okolí. Lidé si vyprávěli o vyřčeném prokletí, jenom Kryštof se tomu smál a choval se ještě hůř, než před tím

Smutno bylo ve mlýně. Mlynářka s malým Martinem se těžko vyrovnávala s osudem a nebýt dobrých sousedů, těžko by se oba uživili. I v neštěstí jde život dál. Za poslední peníze najala mlynářka

pomocníky a mlýn se znovu rozběhl. Měsíce utíkaly a pro samou práci a starosti je nikdo nepočítal.

Chýlilo se k zimě a najednou se v Žirovnici a okolí roznesla zpráva, že pan Kryštof je mrtvý, že ho našli na rynku s useknutou hlavou.

Vyšetřováním jeho smrti se zjistilo, že tentokrát mu jeho zálety nevyšly jak si představoval. Když lezl v noci oknem za ženou řezníka, řezník se vzbudil a domnívaje se, že je to zloděj, popadl sekeru a hlava byla pryč. Když řezník zjistil, koho vlastně zabil, na nic nečekal, sebral co mohl a se ženou ještě tu noc zmizeli jako by se ponich země slehla.

Teprve teď si někteří obyvatelé vzpomněli na Danielovo prokletí a brzy se začalo říkat, že na zámku straší. Nové panstvo na zámku nebydlelo, zůstal tam jen správce a pár úředníků, kteří tam přes

noc nechtěli zůstat a chodili raději spát domů.

V.

Těžko se žilo obyvatelům jakubínského mlýna a když bylo malému Martínkovi pět let, vypukla hrozná válka. Cizí vojska plenila českou zemi, vojáci brali lidem majetek a spousta českých lidí bylo zabito. Lidé utíkali, pole zůstávala neobdělaná a hlad a nemoci sužovaly český národ.

Martin vyrůstal v těžké době, na nějaké dětské hry nebylo ani pomyslení. Od útlého mládí musel s matkou pracovat, aby alespoň kousek pole obdělali a měli co jíst.

Když se válka chýlila ke konci, byl už z Martina statný muž a jak měl trochu

volného času, opravoval chátrající mlýn. Mlynářka během války zemřela a teprve teď si Martin uvědomil, že sám na všechno nestačí a že ženská ruka v domácnosti je potřeba. Oženil se a po roce přišel na svět malý Šimon. Bylo o hladový krk víc, ale hošík ku podivu sílil a když válka skončila, bylo Šimonovi deset let a už otci pomáhal při práci ve mlýně i na poli,

Jakubín ožil. Znovu na polích rostlo obilí a mlýn začal pěkně klapat, jako za starých časů. Do rodiny přibyl další člen, malý Vítek a Šimon byl radostí bez sebe. Hrál si s ním a na to, co sám jako malý nemohl dělat, měl teď čas. Když Vítek povyrostl, bral ho Šimon na procházky a učil ho znát vše, co správný kluk má umět. Uběhlo pár let a Šimon se někde dozvěděl co se stalo jeho dědovi a pánu Kryštofovi a že v Žirovnici na zámku straší bezhlavý

rytíř. Pořád na to musel myslet a chlapecké vycházky se stále více blížily k Žirovnici. U zámku jim oběma bylo nejlépe. Zchátralý zámek nikdo nehlídal a v parku a kolem zámku bylo tolik zajímavých věcí. Mlynář Martin to nerad viděl, ale doma uvázat kluky nemohl. Počkejte až ten bezhlavý na vás jednou vyběhne. Vítek se polekal, ale Šimon se tomu jen smál. Dal bych mu touhle holí a bylo by.

Jednou v létě se hoši opět vypravili k zámku. V parku si hráli, že hledají poklad a ani nezpozorovali že se blíží noc a nebe se hrozně zatahuje. Najednou uhodil blesk, za ním další a spustil se takový liják, že na chlapcích nezůstala nit suchá. Musíme se schovat křikl Šimon na Vítka a šup už byli malým okýnkem ve sklepě. Bouře a liják ale trvaly dlouho. Už se setmělo, ale na cestu domů nebylo ani

pomyšlení. Počkáme, řekl Šimon, ale Vítek začal plakat. Co tomu řeknou tatínek a maminka že nejsme doma. Až přijdem, dostaneme asi na zadek, odpověděl Šimon. Bouře nepřestávala, ale ve sklepě bylo hochům dobře tak, že brzy usnuli.

Na věži zámku odbila půlnoc. Při posledním úderu zvonu se ozvala ohlušující rána a sklepem se rozlilo prudké světlo. Chlapci se probudili a před nimi stál rytíř v brnění a pod levou rukou svíral svou hlavu. Podíval se na chlapce a promluvil hlasem, který zněl jako hrom. Odkud jste a co tu děláte, zahřměl hlas. Schovali jsme se před bouřkou a usnuli jsme. Odkud jste, opět zahřměl hlas. Z jakobínského mlýna, vykotal Šimon. Tak to jste vy, to plémě, které mě uvrhlo do prokletí, za to mi zaplatíte. Rytíř vytasil meč a ohnal se po Šimonovi. Ten uskočil, sebral svou hůl a chtěl se bránit. Vítek,

který se teprve teď vzpamatoval z leknutí uskočil na druhou stranu a jak se rytíř obrátil k Šimonovi, Vítek ho oběma rukama chytil za nohy a rytíř padl na zem, až to zařinčelo. Hlava se mu odkutálela až k Vítkovi. Vítek jí sebral, ale jako by ho ta hlava táhla k rytíři, nemohl udělat krok zpátky. Hlava i s Vítkem se blížila k rytíři a sama mu naskočila na správné místo. V tu chvíli bouře venku přestala, rytíř se zvedl, ale už nebyl v brnění. Děkuji vám chlapci za vysvobození, moje kletba vaší zásluhou skončila a já už budu mít věčný klid. Ukázal do kouta sklepa a řekl. Ten kámen odvalte a co najdete pod ním, je vaše. Rytíř zmizel, světlo zmizelo a sklepem se rozhostil klid, jen z venku bylo slyšet šumění listí.

Když se hoši trochu vzpamatovali, nevěděli, jestli se jim to zdálo, nebo to byla skutečnost. Začínalo svítat. Vítku

pojd', půjdeme domů, do rána tam budeme. Už šli k okýnku, aby vylezli, když vtom se Vítek obrátil, zatáhl Šimona za rukáv: podívej Šimone! V koutě sklepa byl skutečně ten kámen, o kterém rytíř mluvil. Kámen byl velký, ale jako zázrakem se sám odvalil, když na něj chlapci sáhli. Pod kamenem byl džbánec plný stříbrných a zlatých peněz a vedle ležel zlatý křížek na řetízku. Teď teprve hoši uvěřili, že se jim to noční dobrodružství nezdálo. Vzali džbánec i s křížkem a spěchali domů.

VI.

Když přicházeli ke mlýnu, bylo ještě šero, ale zdáli na cestě už viděli otce, který se vydal je hledat. Když viděli záblesk radosti v jeho očích, už věděli, že výprask asi nebude velký. Tatínku, podívej co

nesem a cestou mu vyprávěli co zažili. Došli do mlýna, otec otevřel sklep, džbánek tam postavil, jenom ten zlatý křížek si připnul na krk. Když viděl v očích hochů otázku, řekl. To je křížek, který mi dal můj kmotr při křtu a o ničem nikomu neříkejte.

Večer, když bylo po práci vzal Martin chlapce znovu do sklepa. Obsah džbánu vysypal na stůl a řekl: podívejte se jak vypadá neštěstí. Tyto peníze byly příčinou smrti mého otce a vašeho děda. Pamatujte si, že štěstí mohou přinést jen zdravé ruce a poctivá práce. Vzal džbánek s penězi, lopatu a motyku, chlapcům zavázal oči a vedl je křížem krážem lesem. Když přišli na místo, byla už tma. Vykopali hlubokou jámu, džbánek dali do ní, jámu zaházeli a zakryli tak, aby nebylo vidět, že tam něco je.

A TO JE KONEC

VII.

To, co jsem vám vyprávěl se stalo – nestalo a mohlo to být úplně jinak. Mnoho let od té doby uplynulo a tak je těžko vědět co je pravda...

Pravda je, že lidé popisovaní v pověsti skutečně žili a pravda je, že pod Jakubínem ten mlýn stojí dodnes.